Дыпламаваныя маці
РАЗБУРАЮЦЬ СТЭРЭАТЫПЫ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Даводзіцца здымаць кватэру, бо інтэрнат даюць толькі ў тым выпадку, калі муж таксама студэнт БДУ, а мой ужо адвучыўся. Ён многа заняты на працы, таму пра размеркаванне хатніх абавязкаў няма гаворкі, робіць што можа. Валерыя сумуе, а калі бацька нарэшце з'яўляецца — яна забываецца нават на маму. Першае вымаўленае ёю слова было «тата».

— Як ідзе падрыхтоўка дысертацыі?

— Пішу пра міжнароднае права, аднабаковыя акты дзяржаў. Каб абараніцца, трэба сур'ёзна рыхтавацца. Калі ўсё атрымаецца — буду працаваць выкладчыкам у БДУ.

— Вы ўсё паспяваеце — і прыгатаваць, і прыбраць, і павучыцца. Які ў вас парадак дня?

— Дакладнага раскладу няма. Раней было так: дачка днём спіць я займаюся навуковай працай, прачынаецца — я з ёю, зноў засынае — я зноў за камп'ютар, пішу, пакуль мазгі не адключацца. Зараз яна пайшла ў садок, стала лягчэй.

— Ці задаволеныя памерам дапамогі?

— У параўнанні з Расіяй сума значна большая. Хапае хаця б аплаціць дзіцячы садок.

— БДУ чымсьці дапамагае?

— Так, падтрымка ўніверсітэта заўсёды адчуваецца, ведаеш — ты не адзін, не сам-насам са сваімі праблемамі. Студэнтам-бацькам афіцыйна дазволена вольнае наведванне, ёсць магчымасць адпачыць разам з дзіцем ва ўніверсітэцкім санаторыі. Ёсць і маленькія радасці, вось як гэтае свята ці штогадовае запрашэнне дзяцей на навагоднюю ёлку.

Завочная адукацыя для немаўлят

Здольнасці чатырохгадовай Жэні здзіўляюць выхавацеляў у дзіцячым садку. Магчыма, дзякуючы таце, кантрабасісту і студэнту трэцяга курса кансерваторыі, у дзяўчынкі цудоўнае адчуванне музыкі. Мама, Таццяна Кісялеўская, якая вучыцца на 5 курсе геаграфічнага факультэта БДУ, верыць у праўдзівасць показкі пра тое, што дзеці студэнтаў — самыя разумныя і таленавітыя.

— Пакуль дачка не пайшла ў садок, выратоўвала толькі тое, што мы з мужам вучыліся ў розныя змены. Часам яму прыходзілася браць Жэню з сабой на рэпетыцыі, яна слухала сімфанічны аркестр. А падчас маіх экзаменаў гуляла па геаграфічным факультэце (ёй тут падабаецца, часта сама просіць — мама, пойдзем на геафак). Зараз яна робіць поспехі ў танцах і маляванні, нават не ведаем, што выбраць, і займаемся з ёю ўсім пакрысе.

Алеся Алесіна падчас практыкі на трэцім курсе геаграфічнага факультэта мусіла намаляваць карту, у чым яе вялікі жывот добра замінаў. Па начах дзяўчына сядзела з тушшу і пер'ямі, рабіла адмыўкі ў колеры:

— Калі сын пайшоў у яслі, настаўніца малявання не магла паверыць, што Уладзіслаў ніколі раней не трымаў аловак — так упэўнена хлопчык яго ўзяў. Ён малюе такія роўныя колы...

Раней — лепей!

Рэктар БДУ Васіль Стражаў, адзін з ініцыятараў свята, парадаваўся колькасці мнагадзетных мам студэнцкага ўзросту, ухваліў тэндэнцыю павелічэння такіх мам і ў маштабах краіны і ў БДУ ў прыватнасці:

— З тымі праблемамі, якія ў мам узнікаюць, хай звяртаюцца да нас. Напружвайце нас часцей, мы пойдзем насустрач ва ўсім, асабліва што датычыць арганізацыі ўніверсітэцкага жыцця. Многае зроблена. Напрыклад, бацькоў-студэнтаў не з Мінска забяспечваем жыллём такім чынам, каб не разлучаць сям'ю, дазваляем маладым мамам і татам вольнае наведванне. Калі можам, калі ёсць патрэба — дапамагаем.

— Наколькі студэнты заахвочаны нараджаць дзяцей?

— Заахвочвае іх дзяржава. На мой погляд, зараз ствараюцца ўсе ўмовы для таго, каб сем'і не толькі хацелі мець многа дзяцей, але і хацелі гэтага як мага раней. Я стаў бацькам у 24 гады, калі вучыўся ў аспірантуры. Каб тады існавалі падобныя сустрэчы і на іх запрашалі татаў, я б патрапіў. Але мушу прызнаць — штодзённыя праблемы, вучоба часам замінала атрымаць асалоду ад шчасця бацькоўства, назірання таго, як на тваіх вачах расце маленькі чалавечак.

— Догляд дзіцяці, пэўна, замінае студэнтам сканцэнтравацца на вучобе. Вы не супраць таго, каб студэнты заводзілі дзяцей?

— Наадварот, я цалкам за! Асабліва вітаю, калі ў студэнткі ўжо ў дваццаць гадоў ёсць дзіця, чым раней — тым і для сям'і, і для дзяржавы лепей.

Галоўнае — самарэалізацыя

Таццяна Лісоўская з гістарычнага факультэта мае статус шматдзетнай мамы. Маленькія Паліна, Алесь і Мікіта дапамагаюць ёй разбураць стэрэатыпы:

— Мне даводзіцца змагацца з уяўленнямі пра маці, якая прысвячае сябе выключна дзецям, побыту. Часта сутыкаюся з такой сітуацыяй: тэлефаную, прадстаўляюся, кажу, што ў мяне трое дзетак — і адчуваю, як у слухача ўзнікае вобраз жанчыны сярэдніх гадоў, з авоськамі, у халаце і бігудзі. Досыць негатыўны вобраз, пагадзіцеся. Пры асабістай сустрэчы мне не вераць, што ў мяне дзеці і да таго ж я вучуся... Бог стварыў чалавека як шматгранную асобу, мацярынства — гэта толькі адна з граняў. Мы, мамы, павінны прысвячаць сябе дзецям — гэта недзе 60-80 % нашага прызначэння. Але трэба рэалізаваць сябе і ў прафесійным плане, і ў іншых сферах жыцця. Дзеці — гэта тое шчасце, якое напаўняе сіламі, дазваляе, нягледзячы на фізічную стому, працягваць самарэалізацыю.

«Нарадзіце тройню — і атрымайце бясплатную няню...»

Такім чынам інфармуе і адначасова агітуе маладых маці намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны краіны Марыяна Шчоткіна. Сапраўды, не кожная жанчына, якая падарыла жыццё адначасова траім дзеткам, ведае, што па закону мае права на бясплатную няню. Акрамя гэтага, у нашай краіне жанчына, якая здзейсніла подзвіг — нарадзіла пяцёра дзяцей, узнагароджваецца Ордэнам маці і спецыяльнай грашовай прэміяй у памеры пяці бюджэтаў пражытачнага мінімуму. У дадатак да гэтага, гераіні атрымліваюць пэўную матэрыяльную падтрымку з мясцовага бюджэту (да прыкладу, у Мінску такім маці даецца права на бясплатны праезд на любым відзе транспарту на працягу года).

— Ад складаных сітуацый у нашым жыцці ніхто не застрахаваны, — працягвае інфармацыйна падкоўваць маладых маці Марыяна Шчоткіна. — Добра, калі побач знаходзяцца людзі, якія могуць дапамагчы. А што рабіць, калі апынуўся з праблемай сам-насам?.. Найперш звярніцеся ў тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва. Ён маецца ў кожным раёне. Там ёсць юрыст, псіхолаг, які бясплатна падкажа, што рабіць, спецыяліст, які ананімна дапаможа знайсці выйсце са складанай сітуацыі.

Дзяржаўная палітыка будуецца ў адносінах да жанчын па трох накірунках: падтрымка сям'і і мацярынства, умацаванне сям'і, стварэнне ўмоў для самарэалізацыі.

Сярэдні душавы прыбытак студэнцкіх сем'яў часам ніжэйшы за бюджэт пражытачнага мінімуму. Калі ўзяць сям'ю, якая складаецца з двух студэнтаў ці аспірантаў і дзіця (нават аднаго), то зразумела, што выключна на стыпендыю не пражывеш. У сувязі з гэтым сёння дзяржава аказвае дапамогу.

Незалежна ад прыбытку сям'і кожная жанчына атрымлівае матэрыяльную падтрымку ў выглядзе аднаразовай дапамогі пры нараджэнні дзіця (пяць бюджэтаў пражытковага мінімуму, ці сем бюджэтаў пражытковага мінімуму пры нараджэнні трэцяга дзіцяці) і штомесячную дапамогу ў памеры 65 працэнтаў бюджэту пражытачнага мінімуму (сёння разглядаецца законапраект аб павышэнні дапамогі з 1 студзеня да 80 працэнтаў бюджэту пражытковага мінімуму). Пры гэтым не мае значэння, працуе маці ці вучыцца.

На базе тэрытарыяльных цэнтраў сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва выплачваецца дзяржаўная адрасная сацыяльная дапамога. Яна ўяўляе сабой розніцу паміж бюджэтам пражытачнага мінімуму і крытэрыям патрэбнасці (ён зараз складае 60 працэнтаў ад бюджэту пражытачнага мінімуму). Дарэчы, разглядаецца праект аб павышэнні крытэрыяў патрэбнасці.

Паляпшэнне жыллёвых умоў па-за чаргой — яшчэ адна перавага мнагадзетных сем'яў. Льготы ёсць і пры атрыманні крэдыту (калі нараджаецца трэцяе дзіця — 50 працэнтаў, чацвёртае дзіця — 70, пятае — 100 працэнтаў). Зараз, улічваючы тое, што многія маладыя сем'і не могуць атрымаць льготны крэдыт, разглядаецца законапраект аб пагашэнні не льготнага крэдыту.

Паважайце правы мам

— Я жадаю, каб у вас былі дзеткі, а не бедкі, — звярнуўся да маладых матуль намеснік старшыні Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Раман Дапіра. — Са сваімі пытаннямі прыходзьце не толькі ў Цэнтр сацыяльнага абслугоўвання. Ведайце, дзверы прафсаюза для вас заўсёды адчынены.

Раман Восіпавіч нагадаў, што на працягу навучальнага года кожны трэці чацвер месяца ў галоўным корпусе БДУ дзейнічае кансультацыйны пункт:

— Прафсаюз аказвае падтрымку, як маральную, так і матэрыяльную, маладым бацькам. Калі ў студэнтаў, якія з'яўляюцца членамі арганізацыі, нараджаецца дзіця, яны могуць напісаць заяву на матэрыяльную дапамогу. Зараз яна складае прыкладна 90 тысяч беларускіх рублёў. Акрамя гэтага, прафсаюзная арганізацыя кантралюе прызначэнне стыпендыяльных выплат для маці-студэнтак. Не заўсёды яны паспяваюць здаць усе залікі ў час, і не заўсёды дэканаты валодаюць інфармацыяй, як правільна прызначыць стыпендыю ў той ці іншай сітуацыі. Зараз тры ВНУ горада Мінска стаяць у нас на кантролі па праблеме стыпендыяльнага забеспячэння. Сярод іх БДУ, БДПУ, БНТУ. Наша задача — не дапусціць парушэння правоў студэнтак.

Паводле слоў Рамана Дапіры, для наймальніка браць на работу маладога спецыяліста — жанчыну (будучую маці) — лішні клопат. Каб удасканаліць сістэму найму, прафесійны саюз работнікаў адукацыі і навукі сумесна з Міністэрствам адукацыі распрацавалі шэраг палажэнняў, якія даюць гарантыю занятасці маці.

Паводле пагаднення ў выпадку заканчэння тэрміну кантракту ў перыяд цяжарнасці, адпачынку па цяжарнасці і родах, а таксама адпачынку па догляду дзіцяці да трох гадоў наймальнік абавязаны са згоды работніка прадоўжыць тэрмін працоўнай дамовы да дасягнення дзіцем пяці гадоў. Акрамя гэтага, наймальнік не мае права заключаць кантракт з цяжарнымі жанчынамі, жанчынамі, якія маюць дзяцей ва ўзросце да трох гадоў (дзяцей-інвалідаў да 18 гадоў), працоўныя дамовы з якімі былі заключаны на нявызначаны тэрмін, калі яны не далі згоды на заключэнне такіх кантрактаў.

Надзея ДРЫЛА,
Маргарыта АЛЯШКЕВІЧ.
Фота Надзеі ДРЫЛА.

Экстрэмальныя гульні

Прадзедавы лапці і кашуля-вышыванка дапамаглі перамагчы ў кулінарным конкурсе

«...А чаму ўласна ля печы павінна абавязкова быць гаспадыня? А гаспадар чым горшы, я, напрыклад? Я сваю печ, каб вы ведалі, спецыяльна для такога выпадку загадзя адрамантаваў, пафарбаваў. А вы кажаце — гаспадыня! Няхай у маю хату таксама прыходзяць!». Так або прыкладна так даводзіў арганізатарам чарговага этапа «Уладар печы» сямейнага сельскагаспадарчага праекта «Уладар вёскі», што праходзіць у Глыбоцкім раёне, адзін дзядуля. Справа ў тым, што для правядзення кулінарнага конкурсу трэба было загадзя адшукаць і дамовіцца з гаспадынямі дзесяці рускіх печаў наконт іх (і печаў, і гаспадынь) удзелу ў гэтым этапе гульні. З гэтай мэтай старшыні сельскагаспадарчага прадпрыемства і сельскага Савета ў пошуках патрэбнага аб'ехалі ўсё наваколле. У выніку не адмовіў ніхто з «печаўладальнікаў», у ліку якіх былі і два мужчыны (дзядуля дабіўся-такі свайго!).

Сям'я Шарабайкаў — пераможца этапа.

Пэўнай інтрыгай гэтага конкурсу было тое, што ніводная сям'я-ўдзельніца праекта (нават вясковая) дагэтуль ежу ў гэтай печы ніколі не гатавала. Так, многія бачылі, як тое рабілі іх бабулі-дзядулі, у пэўнай тэарэтычнай ступені ведалі, як што выконваць, але каб на практыцы — ад распальвання да чыгункоў ці патэльні з прыгатаванымі стравамі, як кажуць, з пылу-жару ды на стол — не, тое для ўсіх было ўпершыню. Нібы «хрышчэнне», бо і гатаваць трэба было стравы выключна нацыянальнай кухні.

Улічваючы ўсё гэта, умовы этапа можна было б назваць даволі жорсткімі. У прыватнасці, сям'і за тры гадзіны трэба было цалкам прыгатаваць сялянскі абед з трох страў (гаспадыні печаў толькі паківалі галовамі, маўляў, адразу бачна, што ніхто ніколі рускай печчу не карыстаўся, бо, каб ежа атрымалася як след, трэба больш часу; забягаючы наперад, скажам, што адной сям'і было ўвогуле складана распаліць печ, другая перакуліла на полымя чыгунок з бульбай). Дапамога староннія людзей забаранялася. Чыгункі, патэльні, відэльцы, лыжкі і іншае неабходнае давалі гаспадыні печаў, але аб'ёму прыгатаванай стравы павінна было хапіць для дэгустацыі на 30 чалавек. Прадукты з сабой можна было браць толькі ў натуральным выглядзе, выкарыстанне загадзя адвараных, нарэзаных і г.д. забаранялася. Трэба было не толькі за азначаны час прыгатаваць сялянскі абед, але і сервіраваць стол з выкарыстаннем глінянага посуду, драўляных лыжак, абрусаў і сурвэтак. Але, бадай, галоўнае (акрамя ўласна прыгатавання), дык гэта пры падачы страў рэкамендавана было выкарыстоўваць, з аднаго боку, «форму адзення», якая б адпавядала выбранаму вобразу, з другога — дапаўняць прэзентацыю народнымі песнямі, вершамі, музычным суправаджэннем.

За кожны этап (умовы прыгатавання, смакавыя якасці стравы, сервіроўка стала, падача страў) можна было атрымаць штрафныя балы, якія маглі ў выніку аказаць уплыў на канчатковы вынік усяго этапа.

— Увогуле мушу зазначыць, што на працягу ўжо чатырох нашых праектаў кулінарны конкурс з'яўляецца для ўсіх самым любімым. Не хачу асабліва хваліцца, але ён заўсёды праходзіць на вельмі высокім узроўні, — кажа адзін з арганізатараў праекта, дырэктар народнага сямейнага клуба «Востраў разумення» маладзёжнага цэнтра аддзела адукацыі Глыбоцкага райвыканкама Марына Гарапові́ч. — У немалой ступені спрыяе гэтаму дастаткова строгае, але справядлівае журы. На гэты раз ролю суддзі выконвала майстар вытворчага навучання мясцовага прафліцэя Ніна Уладзіміраўна Жынь. Нават ёй, прафесіяналу, думаю, цяжка было ў нейкай ступені зрабіць свой выбар, прынамсі, штрафныя балы былі зусім маленькімі — літаральна 0,2—0,5 бала. А ўсё таму, што ўсе прыгатаваныя стравы сапраўды былі вельмі, вельмі смачнымі! Каб вы ведалі, які пах ад іх стаяў!..

Трэба сказаць, што гэты этап праекта праходзіў на базе філіяла «Прошкава» ААТ «Глыбоцкі аграсэрвіс» (кіраўнік Мікалай Аляксандравіч Лаўцэвіч). Напачатку транспартам гаспадаркі ўсіх удзельнікаў развезлі да «сваіх» печаў, у канцы конкурсу (разам з прыгатаванымі стравамі) сабралі ўсіх разам. На дэгустацыю, вядома. Тут ужо ролю «афіцыянтаў» (ніякай двухсэнсоўнасці, паспрабуй ты без звычкі пацягай цяжкія і гарачыя чыгункі!) выконвалі члены мясцовай «пярвічкі» БРСМ (сакратар Вольга Сабыніч). Але ўсё па парадку...

Стол ад сям'і Зайкоўскіх.

Гавораць, ад паху страў, што гаталіся, ва ўсіх літаральна слінкі цяклі. Вядома, часу было малавата, як заўважалі гаспадыні (і гаспадары!) печаў, тым не менш усё атрымалася проста цудоўна! Мяркуйце самі. Сям'я Шарабайкаў прыгатавала (падкрэсліваю зноў — у рускай печы) крупнік з пеўня, бульбяную бабку, кампот; сям'я Свілёнкаў прапанавала кіслую капусту з рулькай у якасці першай стравы, бульбянікі з грыбным соусам — другой, і ўзвар з сухой садавіны з мёдам. Сям'я Зайкоўскіх прыгатавала грыбны суп, бульбяную бабку і гарбату з мяты і чабору (асабліва пахваліла гаспадыня апошнюю сям'ю — тут гатаваў муж; увогуле ж усім сваім «падапечным» гаспадары печаў не шкадавалі кампліментаў). Пералічаныя сем'і адпаведна занялі першае, другое і трэцяе месцы.

А калі падоўжыць «смачную» тэму, сем'ямі-ўдзельніцамі былі яшчэ прыгатаваны дзве стравы са шчаўя (розныя на смак), бульбяныя клёцкі, калдуны... Уяўляеце, якую потым сумесную «паляну» арганізавалі?!

— Ну а чарка пад такую смакату потым была? — пытаюся ў Валеры Шарабайкі — главы сям'і, якая ў кулінарным конкурсе за ўсе этапы атрымала ад суддзяў максімальную колькасць балаў і стала пераможцам.

— Было трошкі, — смяецца той. Пра конкурс ён расказвае па-мужчынску нешматслоўна, маўляў, печ як печ, хоць гатаваць у ёй давялося ўпершыню ў жыцці.

— Чым уразіла яшчэ гэта сям'я, дык гэта сапраўдным нацыянальным адзеннем і абуткам, якія дасталіся ад продкаў. Гэтыя сапраўдныя рэчы — кашуля і лапці — напэўна, дапамагалі сваёй энергетыкай, яе адчулі многія, — падказвае Марына Гарапові́ч.

— Так, лапці некалі належалі прадзеду, думаю, ім не менш за 120 гадоў. Знайшоў я іх на гарышчы дома, дзе некалі жыў дзед, — пацвярджае Валера. — Гэты старадаўні абутак сапраўды ўсім спадабаўся, мяне многія нават прасілі, маўляў, дай лапцяў на танцы схадзіць! А калі сур'ёзна, дык іх хацелі б забраць у наш мясцовы краязнаўчы музей. Кашуля таксама сапраўдная, саматканая. Некалі ж лён самі вырошчвалі, палатно рабілі. Праўда, яна значна «маладзейшая» за лапці.

Валера Шарабайка і яго жонка Ірына некалі разам працавалі ў СВК «Пятроўшчына», зараз жа глава сям'і перайшоў на Глыбоцкую райплемстанцыю, гаспадыня — у раённую інспекцыю па каранціне і ахове раслін. Гадуюць сына Мікіту, які зараз ходзіць у другі клас. Дарэчы, ён таксама ўдзельнічаў у кулінарным конкурсе, дапамагаў тату і маме чым мог.

Калі ж гаварыць увогуле аб усім праекце, дык па выніках апошніх 13 этапаў лідзіруе сям'я Герасімёнкаў (яна ўжо сёмы ці восьмы раз запар займае першы радок «хіт-парада»). У мінулы раз мы падрабязна пісалі пра сумесныя дасягненні гаспадыні Маргарыты (заатэхніка СВК «Ломашы-Агра»), гаспадара Віктара (электрамеханіка Полацкай дыстанцыі сігналізацыі і сувязі Беларускай чыгункі) і іх дзетак — Настасіі і Яўгена. Другую прыступку «п'едэстала» дзеляць сем'і Сурвілаў (Сяргей і Вольга з сынам Уладзіславам) і Грабко (Таццяна і Рыгор з дачкой Ірынай). Чацвёртае (але не апошняе) месца за сям'ёй Пашкевічаў (Анатолем і Алёнай і іх трыма дзеткамі). Наступны этап павінен адбыцца ў вёсцы Галубічы — на базе філіяла «Галубічы» ААТ Глыбоцкі мясакамбінат (кіраўнік Віктар Уладзіміравіч Клімаў). Напачатку планавалася, што гэта будзе конкурс грыбнікоў, але прырода сёлета дарамі лесу не вельмі парадавала. Таму тут плануецца правесці конкурс народных рамёстваў і промыслаў. Этап пройдзе ўжо ў гэтыя выхадныя.

Сяргей РАСОЛЬКА.
Фота Марыны ГАРАПОВІЧ.

ЗАКРЫЛІ ТУРЫСТЫЧНЫ СЕЗОН

Пры падтрымцы Наваполацкага гаркама БРСМ на турбазе «Янава» прайшла акцыя для працоўнай моладзі, прысвечаная закрыццю турыстычнага сезона.

Каманды бралі ўдзел у эстафеце, пераадольвалі турыстычную паласу перашкод, абменьваліся вопытам арганізацыі цікавых паходаў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Муз-news

ВЫКОНВАЮЧЫ АБЯЦАННЕ

Спявак Аляксандр Патліс, які ўваходзіць у «Зорную каманду», сфарміраваную ў Беларусі для барацьбы са СНІДам, паабяцаў дапамагаць ВІЧ-інфіцыраваным дзецям. І нядаўна гэта сваё абяцанне пацвердзіў — даў сумесна з нямецкім музыкантам Дэні Плэтам дабрачынны канцэрт «Чыстае сэрца». Частка сродкаў, атрыманых ад канцэрта, будзе накіравана на лекі і іншыя неабходныя рэчы для хворых дзяцей.

Акрамя таго, падчас акцыі гледачы маглі выказаць сваё стаўленне да праблемы СНІДу з дапамогай SMS-паведамленняў, што трансляваліся на вялікім экране на сцэне. Усяго было атрымана больш як 100 паведамленняў са словамі падтрымкі і пажаданнямі быць моцнымі духам. Дый самі музыканты, акрамя матэрыяльных, зрабілі творчыя падарункі: Аляксандр Патліс выканаў свае вядомыя хіты і новыя песні «Я бачу цябе» і «Распятая каханне», а песні Дэні Плэта былі прысвечаны духоўнаму сталенню і адмове ад наркотыкаў.

Праект «Чыстае сэрца» стартаваў восенню 2006 года, з поспехам прайшоўшы ў сямі гарадах рэспублікі. Тады прыбыткі ад канцэртаў былі пералічаны на рахунак рэабілітацыйнага цэнтра ў Баранавічах, медыкаменты і аперацыі для дзяцей з сардэчна-сасудзістымі захворваннямі ў Брэсце, падарункі для дзіцячага сацыяльнага прытулка ў Оршы і аздараўленчага летніка ў Магілёве.

«ФАБРЫКА ЗОРАК» ПА-ЛАТЫШСКУ

15 кастрычніка ў Юрмале стартавала міжнароднае тэлешоў «Hallo, Jurmala», падобнае па фармату да праекта «Фабрыка зорак». Удзел у шоў бяруць 12 канкурсантаў з розных краін, у тым ліку з Беларусі — нашу рэспубліку прадстаўляе спявачка Мілана.

Шоў працягнецца 9 месяцаў. За гэты час удзельнікам трэба будзе, займаючыся з педагогамі і ўлічваючы заўвагі прадзюсара, заваяваць сімпатыі тэлегледачоў з Расіі, Украіны, Беларусі, Італіі, Іспаніі, Швецыі, у якіх таксама транслюецца конкурс. Тройчы на дзень паказваюцца «дзённікі» рэпетыцый і закуліснага жыцця, а па суботах — справаздачны канцэрт (першы з іх адбудзецца ўжо 20 кастрычніка). 8 чэрвеня 2008 года шоў фінішуе ў канцэртнай зале «Дзінтары», дзе і будуць названыя пераможцы праекта.

Паводле слоў Міланы, па ўмовах «Хэло, Юрмала» крыху адрозніваецца ад «Фабрыкі зорак» — у сэнсе большай свабоды для канкурсантаў. Можна колькі заўгодна тэлефанаваць родным і сябрам, можна з першых жа канцэртаў трапіць у фінал шоў — калі вельмі спадабаешся прадзюсарам. На працягу месяца такім чынам у праект могуць трапіць да васьмі новых удзельнікаў. Словам, шанц ёсць ва ўсіх — былі б талент і ўпартасць...

«БЕЛАРУСКАЕ ЗОЛАТА» Ў ІНТЭРНЭЦЕ

Гурт «J:Морс» збіраецца ўсё-ткі парадаваць прыхільнікаў і выпусціць у лістападзе новы альбом — упершыню ў гісторыі калектыву ён выйдзе цалкам на беларускай мове.

А каб было не так цяжка і сумна чакаць, папярэдне, 17 кастрычніка, музыканты прадставілі сінгл «Беларускае золата» — дзве версіі адной песні, студыйная і канцэртная (прагучала напрыканцы верасня ў Віцебску). Данесці ж да слухачоў матэрыял вырашылі самым дэмакратычным шляхам — праз Інтэрнэт.

Песню «Беларускае золата» Уладзімір Пугач напісаў усяго месяц таму — як прызнаецца, за адзін дзень, пад уражаннем ад «залатой восені». «Напэўна, апошні раз такое было тры гады таму, калі літаральна за некалькі дзён з'явілася і была запісана «Разам назаўжды», — прыгадвае лідар калектыву.

У будучы альбом, як плануюць музыканты, трапіць толькі студыйная версія песні. Пакуль жа можна скачаць абодва варыянты — прычым не толькі на афіцыйным сайце гурта, але таксама на сайтах партнёраў праекта www.telecom.by і www.tut.by.

Вядучая рубрыкі
Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

ДУЭЛЬ — НА КУХНІ

Як, скажыце, можна выхаваць у студэнтаў карпаратыўны дух і прывучыць да самастойнага жыцця маладых людзей, якія яшчэ ўчора знаходзіліся пад поўнай бацькоўскай апекай? У Беларускім дзяржаўным універсітэце вырашылі арганізаваць для гэтага «Кулінарны паядынак», удзел у якім узялі восем камандаў з інтэрнатаў Студэнцкага гарадка, якія прадстаўлялі ўсе курсы і ўсе факультэты. Удзельнікам спаборніцтваў было прапанавана з аднолькавага набору прадуктаў прыгатаваць за адну гадзіну страву, эстэтычна яе аформіць і прыдумаць ёй назву. Пераможцы атрымалі дыпломы і памятныя падарункі ад адміністрацыі студгарадка.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ЛЕПШЫ ПА ПРАФЕСІІ

Віцебскі райкам БРСМ стаў адным з арганізатараў конкурсу «Лепшы па прафесіі» сярод маладых механізатараў. Каля 40 чалавек на спецыяльнай пляцоўцы на базе ЗАТ «Ліпаўцы» прадэманстравалі сваё прафесійнае майстэрства. Лепшыя былі адзначаны памятнымі прызамі.

У Аршанскім раёне райкам БРСМ дапамог правесці спаборніцтвы сярод маладых механікаў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«СВІНСКІЯ ВЫБРЫКІ»

Галоўную ўзнагароду IV Міжнароднага фестывалю студэнцкіх тэатраў «Тэатральны куфар—2007» — прыз глядацкіх сімпатый — атрымаў спектакль тэатра-студыі «Сёмы паверх» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў «Свінскія выбрыкі». Пераможцу фестывалю вызначылі гледачы рэйтынгавым галасаваннем. Другое месца, згодна з ацэнкай гледачоў, заняў студэнцкі тэатр Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя М. Ламаносава, а трэцяе — народны тэатр «Сатрап» Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта. Перамогу ў намінацыі «Лепшая сцэнаграфія» і «Лепшая рэжысура» атрымаў спектакль «Шчаслівы няўдачнік» студэнцкага тэатра МДУ. А пастаноўка «Я кахаю» народнага тэатра «Жывое слова» Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя М. Танка стала пераможцай Інтэрнэт-галасавання, якое ўпершыню праводзілася на «Тэатральным куфры».

Надзея НІКАЛАЕВА.

СТВАРЭННЕ ЛЯЛЕК — ГЭТА МАСТАЦТВА

VI Рэспубліканская выстава аўтарскай лялькі «Балаганчык» адкрыецца 19 кастрычніка ў мастацкай галерэі Мінскага абласнога цэнтра народнай творчасці. Кожная такая выстава становіцца адкрыццём новых імёнаў і новых персанажаў у лялечным свеце. Сёлета ў рамках выставы запланавана прэзентацыя метадычнага фільма па вырабе лялек, а таксама правядзенне лекцый па лялечным дызайне. Азнаёміцца з экспазіцыяй «Балаганчыка» можна будзе да 25 лістапада.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ЭКАЛОГІЯ І ДЗЕЦІ

Свой новы даклад Сусветная арганізацыя аховы здароўя (СААЗ) прысвяціла экалагічным аспектам аховы здароўя дзяцей. Даследаванне правяла спецыяльная Кансультатыўная група ў складзе 24 навуковых экспертаў з 18 краін свету.

Дзеці — гэта не маленькія дарослыя, лічаць эксперты. Яны зусім не так, як дарослыя, рэагуюць на фактары навакольнага асяроддзя. І гэта рэакцыя можа адрозніваццца ў залежнасці ад розных канкрэтных этапаў іх жыцця і развіцця. Так, напрыклад, іх лёгкія ў момант нараджэння (і нават пазней — у васьмігадовым узросце) з'яўляюцца яшчэ недастаткова развітымі. Таму на іх развіццё можа паўплываць забруджанасць паветра. Яно, дарэчы, становіцца прычынай вострых рэспіраторных інфекцый у дзяцінстве і можа прывесці да ўзнікнення хранічных рэспіраторных захворванняў на больш познім этапе жыцця.

Забруджанасць паветра і вады, прысутнасць пестыцыдаў у ежы, свінцу — у глебе, а таксама многія іншыя экалагічныя пагрозы аказваюць пастаяннае ўздзеянне на кволы арганізм дзіцяці. У выніку могуць узнікаць новыя або абвастрацца ранейшыя хваробы. Больш за 30 працэнтаў захворванняў сярод дзяцей можа быць звязана з фактарамі навакольнага асяроддзя.

Леанід ТУГАРЫН.

Рэпарцёр атрымаў заданне...

...ПАТРАПІЦЬ У СЕТКУ ПА ЖАДАННІ

Я зноў саджуся насупраць прыгожай дзяўчыны Алены. Яна не ведае, што я журналіст. А я здагадваюся, што яна не размаўляла б так са мной, калі б ведала праўду. Гэта наша другая сустрэча. Алена пытаецца ў мяне пра жыццё, чым я займалася апошнія дні, ці разважала над прапановай працаваць у сеткавым маркетынгу.

Насамрэч я ўжо не ўпершыню на такой гутарцы, не ўпершыню чую тое, што мне кажа Алена. У сеткавы (ці шматузроўневы) маркетынг мяне запрашалі шмат разоў. Я ўжо ведаю, што гэта такое і як працуе. А вы яшчэ не? Выбачайце, зараз усё патлумачу.

Сеткавы маркетынг — гэта форма вядзення пазакрамавага гандлю. Фірма-вытворца набірае агентаў (дыстрыб'ютараў), якія знаходзяць патэнцыйных пакупнікоў. Прадаўшы тавар, агенты прапануюць гэтым пакупнікам знайсці новых на ўмовах атрымання нейкіх працэнтаў ад продажу. Такім чынам, будуецца піраміда, дзе ў кожнага пакупніка ёсць некалькі чалавек, таксама спажывальнікаў тавараў гэтай фірмы, з пакупак якіх ён атрымлівае нейкі працэнт. У гэтым ланцугу ніхто нічога не стварае, акрамя фірмы-вытворцы, але кожны зацікаўлены ў пошуку як мага большай колькасці пакупнікоў.

Вось такі бізнэс (а інакш людзі, да якіх я прыходзіла на гутарку, сваю працу не называлі). І сёння Алена зноў малюе схемы на паперы. Вось гэты кружочак — я. Калі падпісваю пагадненне і станаўлюся незалежным кансультантам дадзенай фірмы, я павінна купіць тавару вось на такую суму, каб атрымаць скідку вось на столькі працэнтаў пры наступнай пакупцы. Расце колькасць маіх пакупак — расце працэнт скідкі.

«Заробак. Для тых, хто мае дзве-тры гадзіны вольнага часу...», «Праца для студэнтаў...», «Арганізацыя запрашае на працу. Галоўныя ўмовы: камунікабельнасць...». Вы бачылі такія аб'явы? Ведаеце, у мяне дэ-жавю: пяць разоў я тэлефанавала па нумарах, якія прыведзены ў падобных аб'явах, і пяць разоў потым чула пытанне «Што вы ведаеце пра сеткавы маркетынг?». Не верыце, але мне ўжо станавілася смешна.

Але, калі казаць без жартаў, такі бізнэс сапраўды можа прыносіць добрыя грошы. Напрыклад, вы пабудавалі сваю сетку так: знайшлі трох пакупнікоў, а кожны з іх яшчэ па тры і гэтак далей. Атрымалася такіх ліній, узроўняў недзе чатыры (колькасць пакупнікоў на кожным суадносна 3-9-27-81). Атрымліваецца 120 чалавек, з кожнай пакупкі якіх вы атрымліваеце недзе ў сярэднім 10 працэнтаў. Будзем лічыць, што тавар каштуе каля 20 долараў і кожны дыстрыб'ютар за месяц прадаў толькі па адзінцы тавару. Што атрымліваем? 240 долараў штомесяц. І сетка пры гэтым увесь час пашыраецца!

На адной гутарцы малады чалавек Дзіма дакладна растлумачыў мне схему ўваходжання ў піраміду кампаніі. Вось гэты кружочак (і чаму ўсе гэтыя дыстрыб'ютары так любяць маляваць кружочкі на паперы?) — я. А вось гэты — ён сам.

З гісторыі. Сеткавы маркетынг з'явіўся ў ЗША напачатку XX стагоддзя. Пачынальнікам гэтага бізнэсу лічыцца Карл Рэнборг. Ён першы пабудаваў сетку спажывальнікаў-прадаўцоў тавару здаровай ежы. 80-я гады сталі пікам развіцця сеткавага маркетынгу. Да такой схемы продажу звярнуліся тысячы кампаній. У Амерыцы і некаторых іншых краінах сёння каля 15 працэнтаў насельніцтва асноўнай дзейнасцю выбрала сеткавы маркетынг.

Юнак запрасіў мяне ў створаную ім сетку, я падпісваю пагадненне і трапляю ў картатэку. Там ёсць партфель Дзімы, у якім ствараецца мая папка. З гэтага часу кожнага новага пакупніка сваёй сеткі я павінна зарэгістраваць у сваёй папцы Дзімінага партфеля. Прыйсці ў сетку самастойна нельга, толькі праз іншага агента. Супрацоўнікам фірмы-вытворцы я не станаўлюся. Зарплату атрымліваць не буду — толькі тыя грошы, што набуду з продажу. На рэкламу, распаўсюджванне тавару, заклік новых супрацоўнікаў трэба браць са сваёй кішэні. Графік будую сама. Працоўны стаж мне таксама не ідзе. Спецыяльная праграма вылічвае колькасць працэнтаў з продажу кожнага чалавека маёй сеткі. Гэты працэнт павялічваецца, калі я сама карыстаюся прадуктамі дадзенай фірмы.

Зразумела, што сеткавы маркетынг — гэта сфера гандлю. Калі вы можаце і хочаце займацца гэтым, уважліва пачытайце аб'явы ў газеце, патэлефануйце і выкарыстайце свой шанц. Але памятайце, што гэтая дзейнасць неафіцыйная. Так, яна дазволена, не пярэчыць законам Беларусі. Але калі фірма скончыць супрацоўніцтва з нашай краінай, развалiцца і ваша сетка. Нельга забываць, што, адказнасць за якасць тавару датычыцца не толькі вытворцы, але і вас. Трэба разумець, што першапачаткова вы не будзеце атрымліваць ніякіх працэнтаў. Вы павінны не толькі знаходзіць пакупнікоў, але і набываць тавар. Толькі аддаўшы вытворцу нейкія грошы, вы атрымаеце скідку, пасля чаго пачняце збіраць працэнты са сваёй сеткі. Акрамя таго, нельга забываць і аб дзяржаве. Аб чым гэта я? Аб падатках.

Любы даход абкладаецца падаткам. Калі вы займаецеся сеткавым маркетынгам як фізічная асоба, то атрыманыя грошы павінны ўказваць у дэкларацыі аб сукупным гадавым даходзе (нават калі гэта не асноўная ваша дзейнасць). Калі гэта для вас сапраўды бізнэс і вы рэгіструецеся як прыватны прадпрымальнік, ёсць некалькі варыянтаў. Можна выкарыстаць спрошчаную сістэму падаткаабкладання. Сукупны гадавы даход не перабольшвае 600 млн рублёў ці 450 млн за апошнія 9 месяцаў папярэдняга года — прадпрымальнік павінен плаціць 10 працэнтаў ці 8 + ПДВ (падатак на дабаўленую вартасць). Другі варыянт — плаціць па звычайнай сістэме (Законе аб падаходных падатках). Калі сеткавым маркетынгам займаюцца асобы, якія не дасягнулі 18 гадоў, іх інтарэсы прадстаўляюць бацькі.

Я развітваюся з Аленай, як раней развіталася з Дзімам і іншымі дыстыб'ютарамі, і накіроўваюся да выхаду. Каля самых дзвярэй азіраюся. Дзяўчына сумна і задумліва глядзіць на мяне.

— Калі перадумаеш і захочаш прыйсці ў бізнэс, тэлефануй мне, так? Толькі больш нікому, добра? — просіць яна. Я выходжу. Мне падабаецца не проста прадаваць, але і ствараць.

Настасся КАРАЦЕЕВА.
Фота аўтара.